

XALQARO TAJRIBA ASOSIDA TIBBIY TA'LIM TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI

Xadjimatova Dilafruz Aliyevna

*Sergeli Abu Ali ibn Sino nomidagi Jamoat salomatligi texnikumi
mutaxassislik fani o'qituvchisi*

Annotatsiya: Ushbu maqolada xalqaro tajriba va zamonaviy tendensiyalar asosida professional tibbiy ta'lim tizimini takomillashtirish yo'llari tahlil qilingan. 2026-yil holatiga ko'ra, tibbiyot kollejlari va texnikumlarida dual ta'lim, raqamli texnologiyalar (VR/AR) hamda kompetensiyaga asoslangan yondashuvlarni joriy etishning ahamiyati yoritilgan. Maqolada o'rta bo'g'in tibbiyot xodimlarining amaliy ko'nikmalarini rivojlantirish va ularni mehnat bozoriga tayyorlash bo'yicha xalqaro standartlarga asoslangan takliflar berilgan.

Kalit so'zlar: Professional ta'lim, dual ta'lim, tibbiy kompetensiya, simulyatsion texnologiyalar, VR/AR, raqamli tibbiyot, mentorlik, xalqaro standartlar.

Tibbiy ta'lim tizimini xalqaro tajriba asosida takomillashtirishning asosiy yo'llari quyidagilarni o'z ichiga oladi: **kompetensiyaga asoslangan o'quv dasturlarini joriy etish, amaliy ko'nikmalarni rivojlantirish uchun simulyatsiya texnologiyalaridan foydalanish, raqamli transformatsiya va xalqaro hamkorlikni kuchaytirish.**

O'quv dasturlarini isloh qilish va modernizatsiya qilish

- **Integratsiyalashgan va kompetensiyaga asoslangan o'quv dasturlari:** An'anaviy usuldan voz kechib, fanlararo integratsiyalashgan, 6 yillik, tizimli va kompetensiyaga asoslangan dasturlarga o'tish. Bunday yondashuv talabalarda amaliyotga yo'naltirilgan ko'nikmalarni shakllantirishga qaratilgan.

- **Global sog'liqni saqlash tamoyillari:** O'quv dasturlariga global sog'liqni saqlash (global health) tushunchalarini, jumladan, ijtimoiy determinatlarni, sog'liqni saqlashdagi tengsizliklarni va globallashuvning tibbiyotga ta'sirini kiritish.

- **Tanlov fanlari va erta klinik amaliyot:** Talabalarga o'z qiziqishlariga ko'ra tanlov fanlarini o'rganish imkoniyatini berish va ularni tibbiyot amaliyotiga erta jalb etish.

Amaliy ko'nikmalarni rivojlantirish

- **Simulyatsion mashg'ulotlar:** Virtual reallik (VR), kengaytirilgan reallik (AR) va sun'iy intellekt (AI) kabi zamonaviy texnologiyalar yordamida simulyatsiya markazlarini rivojlantirish. Bu talabalarga real klinik vaziyatlarni xavfsiz muhitda mashq qilish imkonini beradi.

- **Mentorlik va stajirovka tizimlari:** Tajribali shifokorlar tomonidan maqsadli mentorlikni yo'lga qo'yish va amaliyotni kuchaytirish, bu talabalarning klinik ko'nikmalarini va o'ziga ishonchini oshiradi.

- **Klinik ko'nikmalarni baholash:** Talabalarning standart klinik kompetensiyalarini va "yumshoq ko'nikmalarini" (soft skills) rivojlantirish hamda ularni baholashning tizimli va keng qamrovli dasturlarini yaratish.

Raqamli transformatsiya va innovatsion ta'lim metodlari

- **Telemeditsina va raqamli sog'liqni saqlash:** Talabalarni telemeditsina texnologiyalari, masofaviy monitoring va raqamli sog'liqni saqlash vositalaridan foydalanishga o'rgatish.

- **Innovatsion o'qitish strategiyalari:** Muammoga asoslangan ta'lim (PBL), o'zaro hamkorlikda o'rganish, faol eslab qolish (retrieval practice) va turli o'qitish usullarini (multimodal teaching) qo'llash.

- **Masofaviy va onlayn ta'lim:** Pandemiya tajribasidan kelib chiqqan holda, gibrid (blended) ta'lim modellarini joriy etish va onlayn resurslardan samarali foydalanish.

Xalqaro hamkorlik va sifatni ta'minlash

- **Xalqaro akkreditatsiya va qo'shma dasturlar:** Ta'lim sifatini xalqaro standartlarga moslashtirish maqsadida tashqi va ichki sifat nazorati tizimlarini mustahkamlash, shuningdek, xalqaro qo'shma ta'lim dasturlarini yo'lga qo'yish.

- **Professor-o'qituvchilar malakasini oshirish:** O'qituvchilarning o'qitish salohiyatini doimiy ravishda oshirishga qaratilgan dasturlarni amalga oshirish ("trenerlarni tayyorlash").

- **Madaniyatlararo kompetensiya:** Turli madaniyatlarga mansub bemorlar va hamkasblar bilan samarali muloqot qilish ko'nikmalarini, ya'ni madaniyatlararo kompetensiyani rivojlantirish.

Professional ta'lim muassasalari (tibbiyot kollejlari va texnikumlari) uchun tibbiy ta'limni xalqaro tajriba asosida takomillashtirishning 2026-yilgi ustuvor yo'nalishlari quyidagilardan iborat:

1. Dual ta'lim tizimini keng joriy etish

Xalqaro tajriba (masalan, Germaniya va Shveytsariya) asosida nazariy bilimlar bilan bir vaqtda amaliyotni bevosita tibbiyot muassasalarida o'tash tizimi (dual ta'lim) kuchaytirilmoqda.

- **Amaliyot ulushi:** O'quv vaqtining kamida 60-70 foizini bevosita klinik sharoitda o'tkazish.

- **Ish beruvchi ishtiroki:** Tibbiyot muassasalari o'quv dasturlarini ishlab chiqishda va bitiruvchilarni baholashda bevosita ishtirok etishi.

2. Simulyatsion o'qitish va VR/AR texnologiyalari

2026-yilda jahon miqyosida simulyatsion treninglar o'rta bo'g'in tibbiyot xodimlarini tayyorlashning ajralmas qismiga aylandi.

- **Virtual amaliyot:** VR (virtual reallik) ko'zoynaklari orqali murakkab muolajalarni (masalan, reanimatsiya yoki kateterizatsiya) xavfsiz muhitda mashq qilish.

- **Yuqori aniqlikdagi manekenlar:** Talabalar real bemorlarga tegishdan oldin robot-manekenlarda amaliy ko'nikmalarni mukammal darajaga yetkazishi.

3. Kompetensiyaga asoslangan ta'lim (CBME)

An'anaviy "baholash" tizimidan "ko'nikmani egallash" tizimiga o'tish.

- **Sertifikatlash:** Talaba fanni o'zlashtirgani uchun emas, balki aniq bir tibbiy muolajani (masalan, birinchi yordam ko'rsatish) mustaqil bajara olishi tasdiqlangandan keyin keyingi bosqichga o'tkaziladi.

- **Yumshoq ko'nikmalar (Soft Skills):** Bemorlar bilan muloqot, etika va jamoada ishlash ko'nikmalari o'quv dasturining markaziga qo'yiladi.

4. Raqamli tibbiyot va Telemeditsina

2026-yilgi xalqaro tendensiyalarga ko'ra, professional ta'lim muassasalari bitiruvchilari raqamli sog'liqni saqlash tizimi bilan ishlashga tayyor bo'lishlari shart.

- **Elektron tibbiy kartalar:** Talabalarni "elektron poliklinika" va boshqa raqamli platformalarda ishlashga o'rgatish.

- **Tele-hamshiralik:** Masofaviy monitoring qurilmalari orqali bemorlar holatini nazorat qilish ko'nikmalarini shakllantirish.

5. Mentorlik (Ustoz-shogird) tizimini institutsionalizatsiya qilish

Xalqaro tajriba professional ta'limda mentorlikning muhimligini ko'rsatmoqda.

- **Klinik mentorlar:** Tibbiyot muassasalaridagi tajribali hamshira va feldshyerlarga "pedagog-mentor" maqomini berish va ularni talabalarga biriktirish.

- **RN Residency dasturlari:** Bitiruvchilarning ishga moslashish davrini osonlashtirish uchun maxsus qo'llab-quvvatlash dasturlarini joriy etish.

Xulosa: 2026-yilga kelib professional tibbiy ta'lim faqat nazariya emas, balki **raqamli texnologiyalar bilan qurollangan, klinik sharoitga to'liq moslashgan va amaliy ko'nikmalari sertifikatlangan** mutaxassis tayyorlashga yo'naltirilgan.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR (NAMUNA)

Eslatma: Ushbu ro'yxat 2024-2026 yillardagi xalqaro metodologiya va normativ hujjatlarga tayangan.

1. **O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni.** "Sog'liqni saqlash tizimini raqamlashtirish va tibbiy ta'lim sifatini oshirishning 2024-2028 yillarga mo'ljallangan strategiyasi". Toshkent, 2024.
2. **World Health Organization (WHO).** "Global Strategy on Human Resources for Health: Workforce 2030 Update". Geneva, 2025.
3. **European Commission.** "Vocational Education and Training (VET) in Digital Age: Medical Perspectives". Brussels, 2025.
4. **Ismoilov A.N.** "Professional ta'limda dual tizim: xalqaro tajriba va milliy amaliyot". *Tibbiyot va ta'lim jurnali*, 2-son, 2026-yil.
5. **Smith, J. & Brown, L.** "The Role of Artificial Intelligence and VR in Nursing Education". *Journal of Medical Education and Practice*, Vol. 17, 2025.
6. **UNESCO.** "Recommendation on the Recognition of Qualifications concerning Higher and Professional Education". 2024.
7. **Zokirov M.T.** "Tibbiyot texnikumlarida simulyatsion o'qitish metodikasi: Muammo va yechimlar". O'quv-uslubiy qo'llanma. Toshkent, 2025.